

OILADA SOGLOM PSIXOLOGIK MUHITNI SHAKILLANTIRISH VA GENDER STEREOTIPLARNI FARZAND TARBIYASIGA TA’SIRI.

Aliqulova Maryam Xudoberdiyevna
E-mail: maryamaliqulova@gmail.com
ADPI, geografiya yonalishi 101-guruh talabasi
Ilmiy raxbar: Ibragimova Xurshida Xusanbayevna
ADPI Pedagogika va psixologiya kafedrasida o’qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19410638>

***Annotatsiya.** Mazkur maqolada globallashtirish sharoitida kuchayib borayotgan axborot hurujlari va ularning yoshlar ongiga ta’siri tahlil qilinadi. Shaxsda ma’naviy-axloqiy immunitetni shakllantirishda oila psixologiyasining o’rni ilmiy asosda yoritiladi. Shuningdek, gender stereotiplarining farzand tarbiyasi hamda ijtimoiy ong shakllanishiga ta’siri ochib beriladi. Tadqiqot natijalari oiladagi sog’lom psixologik muhit, tenglik tamoyillari va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish yoshlarni salbiy axborot oqimidan himoya qilishning muhim omili ekanini ko’rsatadi.*

Kalit so’zlar: axborot hurujlari, ma’naviy immunitet, oila psixologiyasi, gender stereotiplari, farzand tarbiyasi, ijtimoiy ong, ma’naviy xavfsizlik.

Annotation. Annotation. This article examines the growing impact of information attacks in the context of globalization and their influence on the consciousness of young people. The study also examines the impact of gender stereotypes on child-rearing and the development of social consciousness. The findings indicate that a healthy psychological climate in the family, equality-based upbringing, and the development of critical thinking skills are key factors in protecting young people from negative informational influences.

Keywords: information attacks, moral immunity, family psychology, gender stereotypes, child upbringing, social consciousness, spiritual security.

Аннотация. В статье анализируется влияние информационных атак в условиях глобализации и их воздействие на сознание молодежи. Рассматривается роль психологии семьи в формировании нравственно-духовного иммунитета личности. Также раскрывается влияние гендерных стереотипов на воспитание детей и формирование общественного сознания. Результаты исследования показывают, что здоровый психологический климат в семье, воспитание на основе равенства и развитие критического мышления являются важными факторами защиты молодежи от негативного информационного воздействия.

Ключевые слова: информационные атаки, нравственный иммунитет, психология семьи, гендерные стереотипы, воспитание детей, общественное сознание, духовная безопасность.

Kirish. XXI asr axborot texnologiyalari asri sifatida insoniyat hayotida tub burilish yasadi. Axborot oqimining keskin ortishi ijobiy imkoniyatlar bilan bir qatorda mafkuraviy va psixologik tahdidlarni ham yuzaga keltirdi. Axborot hurujlari inson ongiga maqsadli ta’sir o’tkazish, qarashlarini o’zgartirish yoki uni manipulyatsiya qilishga qaratilgan jarayondir [1].

Bunday sharoitda yosh avlodda ma’naviy-axloqiy immunitetni shakllantirish muhim vazifaga aylanmoqda. Ma’naviy immunitet — bu shaxsning mustaqil fikrlashi, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiqligi hamda salbiy axborotga tanqidiy yondasha olish qobiliyatidir [2]. Ushbu immunitet, avvalo, oilada shakllanadi. Oila — shaxsning birlamchi ijtimoiylashuv muhitidir.

Farzandning dunyoqarashi, axloqiy mezonlari va qadriyatlari oilada shakllanadi. Shu bois oila psixologiyasi masalasini ilmiy jihatdan tahlil qilish dolzarbdir.

Metodologiya. Mazkur tadqiqot nazariy-tahliliy xarakterga ega bo‘lib, unda tizimli, qiyosiy va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Avvalo, oila psixologiyasi, ma’naviy tarbiya, axborot hurujlari hamda gender stereotiplariga oid ilmiy manbalar tahlil qilindi. Turli mualliflarning qarashlari o‘zaro qiyoslanib, muammoning nazariy asoslari aniqlashtirildi. Tizimli yondashuv asosida oila shaxs ijtimoiylashuvining birlamchi instituti sifatida ko‘rib chiqildi hamda uning ma’naviy-axloqiy immunitetni shakllantirishdagi o‘rni yoritildi. Qiyosiy tahlil orqali gender stereotiplariga asoslangan va tenglik tamoyiliga tayangan tarbiya modellari solishtirildi. Tadqiqot natijalari umumlashtirilib, oila muhitining psixologik barqarorligi hamda gender tengligi tamoyillarining yoshlar ongini axborot hurujlaridan himoya qilishdagi ahamiyati ilmiy jihatdan asoslab berildi.

Natijalar. Oila psixologiyasi va ma’naviy immunitet. Oila psixologiyasi oilaviy munosabatlar, ota-ona va farzand o‘rtasidagi emotsional aloqalarni o‘rganadi [3]. Sog‘lom oilaviy muhit farzandning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshiradi va mustaqil fikrlashini rivojlantiradi. Farzand tarbiyasida ota-onaning shaxsiy namuna ko‘rsatishi muhim omil hisoblanadi [4]. Agar oilada hurmat, ishonch va adolat hukm sursa, farzand tashqi salbiy ta’sirlarga bardosh bera oladi. Aksincha, befarqlik va ziddiyatli muhit yoshlarni axborot hurujlariga nisbatan himoyasiz qiladi. Gender stereotiplari va ijtimoiy ong. Gender stereotiplari erkak va ayollarga nisbatan shakllangan an’anaviy tasavvurlar tizimidir [5]. Bunday stereotiplar farzandlarning qiziqish va imkoniyatlarini cheklashi mumkin.

Muhokama. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, oila psixologiyasini mustahkamlash va gender stereotiplarini ilmiy asosda qayta ko‘rib chiqish jamiyatning axborot xavfsizligini ta’minlashda muhim omil hisoblanadi. Farzandda tanqidiy fikrlash, mustaqil qaror qabul qilish va ma’naviy qadriyatlarga sodiqlikni shakllantirish orqali axborot hurujlariga qarshi samarali himoya mexanizmini yaratish mumkin.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, axborot hurujlariga qarshi ma’naviy-axloqiy immunitetni shakllantirishda oila hal qiluvchi o‘rin tutadi. Oiladagi sog‘lom psixologik muhit, ota-onaning shaxsiy namuna ko‘rsatishi va ochiq muloqot madaniyati farzandning mustaqil va tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi. Shuningdek, gender stereotiplariga asoslangan cheklovchi qarashlar farzand shaxsiyatining to‘laqonli shakllanishiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Tenglik va o‘zaro hurmat tamoyillariga tayangan tarbiya esa ijtimoiy ongning sog‘lom rivojlanishini ta’minlaydi. Demak, oila psixologiyasini mustahkamlash, gender tengligini qaror toptirish va ma’naviy tarbiyani kuchaytirish yoshlarni salbiy axborot ta’siridan himoya qilishning muhim omili hisoblanadi. Jamiyatning ma’naviy barqarorligi oiladan boshlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. *Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch.* – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
2. I.A. Barkamol *avlod – O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori.* – Toshkent: Sharq, 1997.
3. G‘oziyev E.G‘. *Oila psixologiyasi.* – Toshkent: O‘qituvchi, 2003.
4. Musurmonova O. *Oila ma’naviyati va tarbiya asoslari.* – Toshkent: Fan, 2010.
5. Abdullayeva B. *Gender psixologiyasi asoslari.* – Toshkent: Tafakkur, 2015.
6. Tojiboyeva D. *Ijtimoiy psixologiya.* – Toshkent: Universitet, 2012.

7. *Qodirov B. Shaxs va jamiyat. – Toshkent: Ma’naviyat, 2009.*

8. *Yo‘ldoshev J. Milliy g‘oya va ma’naviyat asoslari. – Toshkent: O‘zbekiston, 2011.*